

Tilburgse troeteleiken

Hoe de eik ook werd vertroeteld, veel beter ging het niet met hem. Wat heeft hij dan nodig voor een gezonde toekomst? Stuur maar een leger schimmels op hem af. Het lijkt niet zo'n goed idee, maar schimmels in contact brengen met de boom levert meer op dan een weekje boomknuffelen.

In Ulvenhout is vorige week de oude eikenboom in de middenberm van de A58 uitgeroepen tot boom van het jaar. Eerst werd deze landgoedeik gespaard, maar voor de snelwegverbreding moet hij nu worden omgehakt. De verontwaardiging hierover heeft veel Nederlanders aangezet om deze boom tot 'Troeteleik' uit te roepen.

Na het stemmen gaan wij weer rustig slapen, maar wie blijft er constant voor de eiken zorgen? Dat zijn niet de ongeruste burgers, maar de schimmels. Meestal buiten ons gezichtsveld doen zij ondergronds hun werk. Zo af en toe komen ze met hun paddenstoelen boven de grond en verraden zo hun aanwezigheid.

Wortelende boleet, *Boletus radicans* (foto Bart Horvers)

Door de afgelopen droge zomer waren er weinig paddenstoelen te vinden. De goede speurder zag in onze stad zwavelkopjes groeien in Stadspark Oude Dijk en goudvliesbundelzwammen aan de Spoordijk ter hoogte van de Aldi. Zwavelkoppen zijn onschuldig en breken rottend hout af, maar de bundelzwam doodt de boom en eet hem daarna nog verder op. Op zo'n parasiet ziet een boom natuurlijk niet te wachten, maar de meeste schimmels zijn neutraal of zelfs heel positief voor hem. Neem nu de boleten. Deze groep van paddenstoelen heeft een hoed waarin duizenden sporen gemaakt worden in vele kleine buisjes. De uiteinden van de buisjes zijn de gaatjes die je aan de onderkant van de hoed ziet zitten. Aan de Langendijk ter hoogte van het crematorium groeiden zelfs drie verschillende soorten boleten: de wortelende boleet, de gewone heksenboleet en het eekhoortjesbrood. In onze omgeving kom je de wortelende boleet maar weinig tegen, maar hier stonden er een tijdje terug zelfs 60 exemplaren. Om die soorten boleten uit elkaar te houden, moet je vooral onder de hoed kijken. De wortelende boleet heeft gele poriën, bij het eekhoortjesbrood zijn ze wit en bij de heksenboleet rood. Voor de eiken in de buurt zijn die boleten heel belangrijk. Met hun schimmeldraden groeien ze door de bodem tot ze de wortels van de boom tegenkomen. Met de kleinste worteltjes maken ze een verbinding, dat noemen ze een mycorrhiza. Daardoor krijgt de boom water met voedingsstoffen. Door al die schimmeldraden aan de boomwortels wordt het wortelstelsel van de boom met tientallen meters uitgebreid. Zeker bij droogte helpt de paddenstoel de boom om te overleven. Bij deze samenlevingsvorm is ook wat ruilhandel. De schimmel heeft suikers nodig. Hij kan die zelf niet maken, maar de boom wel, en zo krijgt de schimmel als dank suikers van de boom.

Alle bomen zijn met elkaar verbonden door een enorm schimmelnetwerk in de bodem. Ook de vliegenzwam, melkzwam, russula en krulzoom dragen daar hun mycelium aan bij. Tegenwoordig noemt men dat het Wood Wide Web. Men ontdekte dat ouderbomen jonge boompjes in de omgeving via dat schimmelweb vertroetelen met extra voeding, zodat ze beter kunnen groeien. Oude bomen die sterven zouden stoffen weer aan het netwerk terug geven. Een prachtige wereld, waar wij mensen misschien nog veel van kunnen leren.

Schimmels en bomen kunnen dus niet zonder elkaar. Zij zijn de echte troetelaars. Wij zetten in de stad wel bomen in de wegbermen, maar door verdroging en beschadiging van de bodem kunnen de schimmels slecht hun werk doen. Stemmen op een mooie troetelek kan geen kwaad, maar we zouden net zo warm moeten lopen voor het enorme schimmelnetwerk. Ik zal alvast beginnen om dat te omarmen.

Rob Vereijken
oktober 2018